GARĀS DISTANCES PĀRGĀJIENU MARŠRUTA "JŪRTAKA" LIETUVĀ, LATVIJĀ UN IGAUNIJĀ MARĶĒŠANAS VADLĪNIJAS

LLTA "Lauku Ceļotājs", 2017 (pārskatīts 2021. gadā)

Saturs

Par projektu 3
Pārgājienu maršruti un to marķēšana 4
1. Garās distances pārgājienu maršruta "Jūrtaka" marķēšanas simboli 5
1.1. Balti – zili – baltas krāsas trīssvītru zīme 5
1.2. Logo 6
2. Krāsu kods un parametri 7
3. "Jūrtaka" kā daļa no Eiropas garās distances maršruta E9 – vadlīnijas E-ceļu marķējumiem, norādēm un info stendiem..... 8
3.1. *Eiropas Pārgājienu asociācijas* marķēšanas pamatprincipi 9
4. Marķēšanas saskaņošana.....11
5. Marķēšanas pamatprincipi.....13
5.1. Vispārīgas vadlīnijas 13
5.2. Marķēšana ar krāsu 14
5.3. Marķēšana ar uzlīmēm 17
5.4. Citi marķēšanas elementi 20
5.4.1. Marķēšana ar plāksnēm.....20
5.4.2. Informācijas stendi 21
5.5. Marķēšana krustojumos 26
6. Norādes uz apdzīvotām vietām, apskates objektiem un pakalpojumu sniedzējiem 28
7. Marķējums vietās, kur tas sakrīt ar jau esošu marķējumu.....31
8. Marķēšanas process 33
8.1. Vispārīgie pamatprincipi.....33
8.2. Krāsas uzklāšana uz virsmas.....33
8.3. Darba organizēšana 35
9. Marķējuma uzturēšana un atjaunošana 37
10. Marķēšanas ētika un sadarbība ar iesaistītajām pusēm 38
11. Izmaiņas maršruta trasējumā.....39
12. Garās distances pārgājienu maršruts "Jūrtaka" valsts un pašvaldību institūciju plānošanas dokumentos 40
Garās distances pārgājienu maršruta "Jūrtaka" atbildīgās organizācijas.....41
Izmantoto informācijas avotu saraksts 43
Pielikums: marķēšanas zīmju trafareti 45

Par projektu

Jūrtakas Ziemeļu daļas maršruts, kas iet no Tallinas caur Rīgu līdz Nidas ciemam Latvijā, ir ieviests Igaunijas-Latvijas programmas projektā Nr. 22 "Pārgājienu maršruts gar Baltijas jūras piekrasti Latvijā un Igaunijā". Lietuva ir iztrūkstošais posms Eiropas garās distances pārgājienu maršrutā E9, un, līdz ar tās pievienošanos projektā LLI-448 "Mežtakas izveide Latvijā un Lietuvā un Jūrtakas pagarināšana Lietuvā", Jūrtaka aptvers visas trīs Baltijas valstis un būs ~ 1410 km gara.

PROJEKTS LLI-448 „MEŽTAKAS IZVEIDE LATVIJĀ UN LIETUVĀ UN JŪRTAKAS PAGARINĀŠANA LIETUVĀ" (PĀRGĀJIENU PROJEKTS)

Projekts tiek realizēts ar Eiropas Savienības Interreg V-A Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2014. –2020. gadam atbalstu.

Projekta mērķis ir izveidot un popularizēt divus kopīgus pārrobežu garās distances pārgājienu maršrutus "Mežtaka" un "Jūrtaka", kas šķērso Latvijas un Lietuvas teritoriju, tādējādi palielinot tūristu skaitu reģionā. Tiek paredzēts, ka veikto mārketinga pasākumu rezultātā nakšņošanu skaits lauku apvidos pieaugs par vismaz 5% gada laikā pēc abu maršrutu pabeigšanas.

Projekta plānotie rezultāti:

- Izveidota un popularizēta Mežtakas Dienvidu daļa Latvijā un Lietuvā, un Jūrtakas Dienvidu daļa – Lietuvā. Abi maršruti būs saistīti ar jau esošajiem Mežtakas un Jūrtakas Ziemeļu daļas maršrutiem Latvijā un Igaunijā, izmantojot vienotus nosaukumus un marķējuma shēmas.
- Maršrutu popularizēšanai tiks izstrādātas kartes un ceļveži, kā arī informācija būs pieejama maršrutu mājas lapā www.baltictrails.eu.

Kopējās projekta izmaksas ir 788 104,45 EUR.
Projekta līdzfinansējums no Eiropas Reģionālās attīstības fonda ir 669 888,76 EUR.

Šī publikācija ir sagatavota ar Eiropas Savienības finansiālo atbalstu. Par šīs publikācijas saturu pilnībā atbild tās autors, un tā nekādos apstākļos nav uzskatāma par Eiropas Savienības oficiālo nostāju.

Pārgājienu maršruti un to marķēšana

Pēc Eiropas Pārgājienu asociācijas (European Rambling Association) datiem pēdējo 100 gadu laikā pieaug garo distanču pārgājienu maršrutu nozīme tūrismā. Pārgājienu maršrutu marķēšanas pirmssākumi Eiropā ir meklējami jau 140 gadus senā pagātnē. Kamēr valstīs, kuras lepojas ar vēsturiskām pārgājienu tradīcijām, šo maršrutu marķēšanas pamatprincipi ir jau nostiprināti gadu desmitiem un guvuši starptautisku atpazīstamību, mēs Latvijā, Lietuvā un Igaunijā esam šī ceļa sākumā.

Balstoties uz iepriekšminēto, vadlīniju mērķis ir izveidot vienotu garās distances pārgājienu maršruta "Jūrtaka" Lietuvā, Latvijā un Igaunijā marķēšanas sistēmu dabā. Tāpat vadlīnijas ir paredzētas izplatīšanai visām maršruta izveidē un uzturēšanā iesaistītajām pusēm (valsts un pašvaldību institūcijām, piekrastes uzņēmējiem, nevalstiskajām organizācijām, kas darbojas piekrastē, u.tml.).

Plānojot un īstenojot maršruta marķēšanu, ir jāatceras, ka marķēšanas galvenais mērķis ir palīdzēt ceļotājam orientēties izvēlētajā maršrutā. Konkrētā maršruta kontekstā īpaša vērība jāpievērš vietām, kurās maršruts novirzās no jūras krasta, tāpat arī atzīmējot ceļu līdz vietām, kur ceļotājs var saņemt nepieciešamos pakalpojumus, piemēram, izeju no jūras krasta uz apdzīvotas vietas centru, ēdināšanas iestādi vai pārtikas veikalu, sabiedriskā transporta pieturvietu u.tml. Šādas norādes zīmes parasti izvieto vietējās pašvaldības, uzņēmēji un citas iesaistītās puses, tādējādi veicinot apdzīvoto vietu un pakalpojumu labāku pieejamību un atpazīstamību, taču marķējums nedrīkst būt vienāds ar pamatmaršruta marķējumu, lai nemaldinātu gājējus.

Ne mazāk svarīgi ir padomāt arī par marķējuma uzturēšanu, kas balstās uz visu iesaistīto pušu – indivīdu un grupu, kuri veic pārgājienu maršrutu, piekrastes tūrisma uzņēmēju, nevalstisko organizāciju, valsts un pašvaldības iestāžu un piekrastes iedzīvotāju – sadarbību.

Tāpat jāatceras, ka, lai arī marķējuma mērķis ir palīdzēt orientēties konkrētajā maršrutā, tas nedrīkst mazināt ainavas kvalitāti.

Marķējumu krāsām bildēs (vietām attēlos ir piemēri ar oranžu, dzeltenu un sarkanu krāsu) ir ilustratīva nozīme un tie atspoguļo citu pārgājienu maršrutu marķēšanas galvenos principus Lietuvā, Latvijā un Igaunijā.

1. Garās distances pārgājienu maršruta "Jūrtaka" marķēšanas simboli

1.1. Balti – zili – baltas krāsas trīssvītru zīme

Garās distances pārgājienu maršruta "Jūrtaka" Lietuvā, Latvijā un Igaunijā marķēšanas simbols ir balti – zili - baltas krāsas trīssvītru zīme, kur zilā svītra vienmēr atrodas starp baltām svītrām (1. att.). Katras svītras izmērs ir 150x30 mm, atstarpes starp svītrām nav. Lai nodrošinātu minētos izmērus, jāizmanto iepriekš sagatavotus trafaretus (trafaretu skices atrodamas vadlīniju pielikumā).

1. att.

Gadījumos, kad maršruts maina savu virzienu, pirms pagrieziena ir jābūt bultai (2. att.):

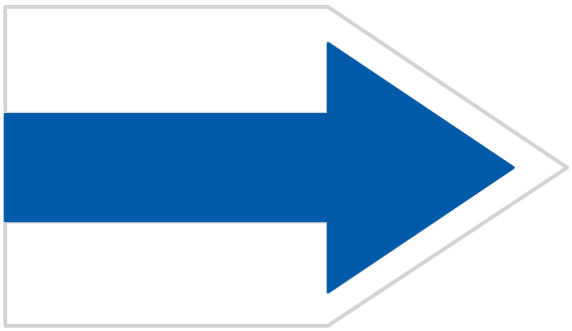

2. att.

Ja maršrutam piekļaujas ceļi vai takas, kas aizved uz privātīpašumu, nepareizā virzienā vai strupceļā, to sākumā uz koka vai cita priekšmeta uzkrāso šādu simbolu:

3. att.

Tomēr jāatcerās, ka gājēji pa maršrutu pamatā jāvirza ar un/vai zīmēm, un zīme jālieto tikai gadījumos, kad ar iepriekšminētajām zīmēm nepietiek.

Mežainā apvidū vai apdzīvotās vietās iepriekšminētais marķējums ar krāsas, otas un iepriekš izgatavotu trafaretu palīdzību ir jākrāso uz kokiem, stabiem, akmeņiem un citām redzamām virsmām. Vietās, kur krāsu atzīmes veikt nav iespējams vai ir aizliegts, jāizmanto šim mērķim speciāli izgatavotas ūdensizturīgas uzlīmes (gadījumā, ja ir virsma,

uz kuras tās var uzlīmēt) vai zemē ierokami stabiņi, uz kuriem ir uzkrāsotas balti – zili – baltas zīmes.

1.2. Logo

Garās distances pārgājienu maršruta "Jūrtaka" logo un tā lietošana ir skaidrota "Jūrtakas" vizuālās identitātes rokasgrāmatā, kas pieejama šeit: baltictrails.eu/lv/coastal/publications

Logo drīkst lietot tikai šajā projektā izstrādātajā "Jūrtakas" maršrutā: baltictrails.eu/lv/coastal/itinerary.

4. att.

Logo var izvietot uz marķēšanas elementiem, piemēram, uzlīmēm (4. att.), metāla plāksnēm, informācijas stendiem, tādējādi nodrošinot maršruta vizuālo identitāti un gājējam apstiprinot, ka viņš atrodas "Jūrtakas" maršrutā.

2. Krāsu kods un parametri

Lai nodrošinātu vienotu marķējumu sistēmu un maršruta vizuālo identitāti, ir jāpieturas pie vienāda krāsu koda. Zemāk minētie kodi ir paredzēti uz papīra drukātiem materiāliem.

CMYK - 100 / 70 / 0 / 0
RGB - 0 / 77 / 158
PANTONE - 286

CMYK - 0 / 0 / 0 / 0
RGB - 255 / 255 / 255
PANTONE - WHITE

Krāsu un būvmateriālu veikalos, veicot krāsas toņa uzjaukšanu pēc CMYK un Pantone skalas, tonis var būtiski atšķirties, tādēļ marķēšanai paredzētās krāsas toņa uzjaukšanas tonis jāizvēlas pēc NCS krāsu skalas 2565-R80B.

Ja veikalā nav atrodamas krāsas pēc augstāk minētajiem kodiem, var izmantot krāsu paleti un atrast vizuāli līdzīgāko krāsu un ar to tonēt balto krāsu, kā rezultātā iegūstam krāsu ar vajadzīgo zilo toni (5. att.).

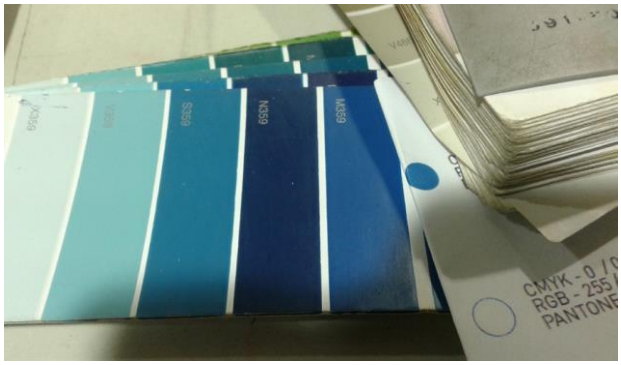

5. att.

No konkrētās krāsu paletes (veikalu tīkls „Depo”) tonēšanai izmantojama krāsa ar kodu M359.

- Krāsa var būt gan uz eļļas, gan ūdens bāzes, ja pēdējā ir paredzēta krāsošanai āra apstākļos;
- Krāsa paredzēta uzklāšanai uz dažādiem objektiem dabā (koki, būvju elementi, celmi, akmeņi, asfalts u.c.) ar otu.

3. "Jūrtaka" kā daļa no Eiropas garās distances maršruta E9 – vadlīnijas E-ceļu marķējumiem, norādēm un info stendiem

Eiropas Pārgājienu asociācija (European Ramblers Association) ir apstiprinājusi „Jūrtaku" kā daļu no E9 – Eiropas garās distances pārgājienu maršruta, un E9 zīmi ir atļauts izmantot „Jūrtakas" mārketinga materiālos.

- Vadlīnijas E-ceļa zīmēm:

  a) E-ceļa zīmes jāuzstāda maršruta informācijas stendos, maršrutu aprakstošajās publikācijās vai kartēs, digitālajos avotos.
  b) Ļoti ieteicams uzstādīt E-ceļa zīmi, kur tas iespējams, piemēram, uz maršruta speciāli izgatavotām ceļa zīmēm, uz maršruta marķēšanas nolūkos izgatavotiem un uzstādītiem koka stabiem utt.
  c) Ieteicams, lai E-ceļa zīmes izmēri būtu 9 x 7 cm vai 10 x 10 cm. To var attēlot lielāku vai mazāku, ja vien proporcija tiek saglabāta
  d) Katrā publikācijā, kas popularizē E-ceļus, jābūt iekļautam Eiropas Pārgājienu asociācijas (ERA) logo un norādei uz mājas lapas adresi http://www.era-ewv-ferp.com.

- Pilnas Eiropas Pārgājienu asociācijas (ERA) marķēšanas vadlīnijas skatīt te: http://www.era-ewv-ferp.com/fileadmin/user_upload/dokumenter/Walking_in_Europe/Waymarking_in_Europe/General_principles__waymarking.pdf.

- Informācijas stendos ir jāiekļauj:

  a) Eiropas Pārgājienu asociācijas logo un adrese (bit.ly/e-paths);
  b) E-ceļa logo, E-ceļa QR kods;
  c) maza mēroga Eiropas karte;
  d) lielāka mēroga vietējā karte;
  e) vispārējā informācija, piemēram, E-ceļa apraksts, garums, gājiena laiks, augstumlīkne, fotogrāfijas u.tml.;
  f) atbildīgā organizācija;
  g) informācija vismaz divās valodās;

Lejuplādē E9 zīmi:
http://www.era-ewv-ferp.com/walking-in-europe/e-paths/e-paths-marking/

3.1. *Eiropas Pārgājienu asociācijas* marķēšanas pamatprincipi

- Ja tiek uzstādītas norādes zīmes, tās jāuzstāda maršruta virzienā un tā, lai tās būtu skaidri saredzamas no attāluma.

1. Waymarks should be placed in the direction of the route so that they are clearly visible from a distance.

2. Waymarks should be positioned on an object so that the whole mark is visible from the point of view of the approaching walker, by ensuring that the surface of the mark forms an angle of more than 45° with the line of route.

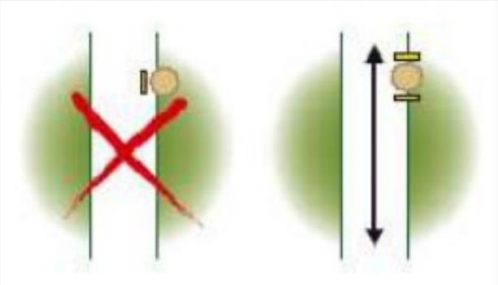

6. att. Eiropas Pārgājienu asociācijas vizuāls skaidrojums par norāžu uzstādīšanu (avots: http://www.era-ewv-ferp.com/fileadmin/user_upload/dokumenter/Walking_in_Europe/Waymarking_in_Europe/ERA__PRINCIPLES_OF_WAYMARKING_ERA____ENG__PPT_illustrated_vd.pdf)

- Norāde jāuzstāda tā, lai tā pilnībā būtu redzama no tuvojošā gājēja puses, nodrošinot arī to, ka norādes virsma ar maršruta līniju pret gājēju veido vairāk kā 45° leņķi.

- Maršrutam jābūt marķētam tā, lai marķējuma zīmes un norādes būtu redzamas, ejot abos virzienos – ar divām skaidri atdalītām norādēm. Katrai no šīm norādēm jābūt izvietotām tikai vienā virzienā.

- Krustojumi ir vietas, kur gājēju ceļi krustojas, savienojas vai novirzās viens no otra. Īpaša uzmanība jāpievērš, marķējot krustojumus, kuros gājējs kļūdas pēc varētu novirzīties no maršruta. Tādēļ visiem krustojumiem jābūt marķētiem abos virzienos.
    a) Pareizā ceļa norāde jānovieto pēc krustojuma, lai tā būtu skaidri redzama no krustojuma un nepārprotami norādītu maršruta virzienu.
    b) Vēl viena norāde jānovieto nedaudz tālāk aiz norādes zīmes. To sauc par apstiprinājuma zīmi.

- Garos maršruta posmos bez krustojumiem jāuzstāda apstiprinājuma zīmes. Attālumam starp tām nevajadzētu būt lielākam par 250 m. Šis attālums jāsamazina sarežģītā vai kalnainā apvidū.

- Ja marķētais maršruts nogriežas uz cita ceļa vai strauji maina virzienu, tālāka ceļa virziena norādei jāizmanto bulta.

- Īpaša uzmanība jāpievērš, marķējot maršruta ieeju apdzīvotās vietās, kā arī marķējot izeju no apdzīvotām vietām.

- Maršruta sākuma un beigu punktos, krustojumos un citās nepieciešamās maršruta vietās jābūt novietotiem informācijas stendiem vai maršruta norādes zīmēm.

- Uz norādes zīmēm (7. att.) jānorāda viens vai vairāki galamērķi, kas sasniedzami pa marķēto maršrutu, un attālums km vai stundās līdz galamērķim. Ja galamērķis minēts uz norādes, tam jāparādās arī visās turpmākajās norādēs, līdz konkrētais galamērķis ir sasniegts.

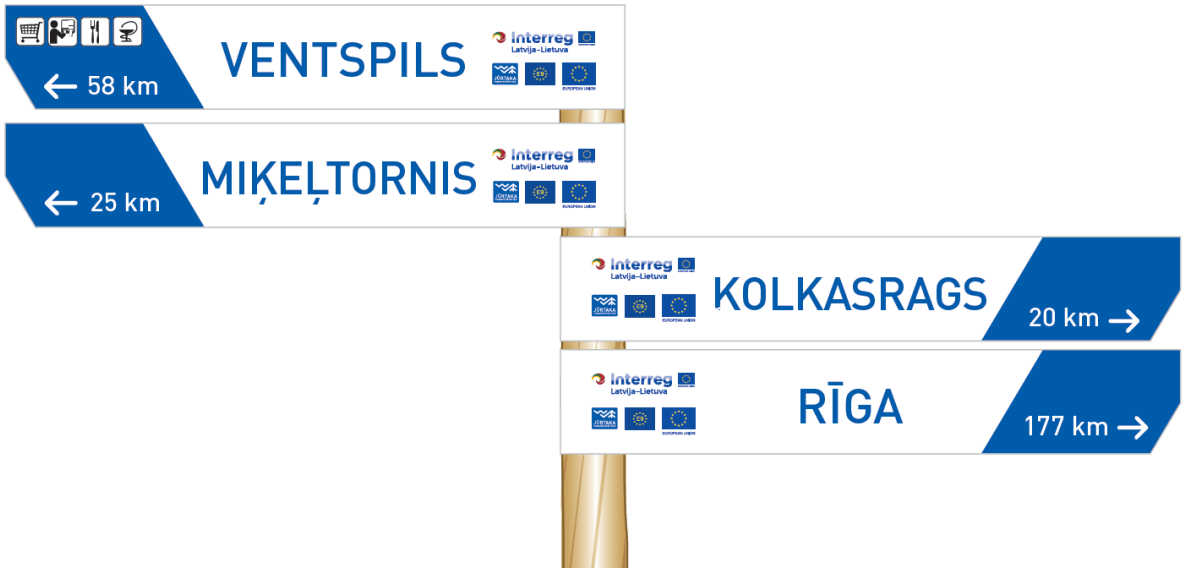

7. att.

4. Marķēšanas saskaņošana

Garās distances pārgājienu maršruta "Jūrtaka" marķēšanu, t.sk. informācijas stendu, marķēšanai paredzēto speciālo stabu un norāžu uzstādīšanu, jāveic ar ceļu uzturētāju un zemes īpašnieku – privātpersonu, juridisku personu, valsts vai pašvaldības – atļauju. Gadījumā, ja marķējums jāveic uz jau esoša infrastruktūras objekta, ceļazīmes, žoga, ēkas u.tml., saskaņošana jāveic ar attiecīgā objekta īpašnieku vai apsaimniekotāju. Saskaņojot marķēšanu pilsētā vai ciematā, ir svarīgi vienoties arī par marķēšanas uzlīmju skaitu, piemēram, vai drīkst lietot visas 3 uzlīmes (uzlīme ar "Jūrtakas" logo, uzlīme ar virziena zīmi un uzlīme ar E9 zīmi), vai tikai 1-2.

Gadījumā, ja maršruts šķērso īpaši aizsargājamu dabas teritoriju, Latvijā saskaņošanu ir jāveic arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi. Marķēšana un marķēšanas elementu izveide jāveic saskaņā ar DAP izstrādāto ĪADT vienoto stilu (rokasgrāmata "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotais stils": https://www.daba.gov.lv/public/lat/dabas_aizsardzibas_plani/iadt/iadtvienotais_stils/)

Marķēšanu uz ceļa zīmēm vai uz ceļa seguma (asfalta) saskaņo ar konkrētā ceļa apsaimniekotāju. Latvijā ceļa zīmes un valstij piederošus ceļus apsaimnieko AS "Latvijas Valsts ceļi". Ceļi var būt arī attiecīgās pašvaldības, juridiskas vai privātpersonas īpašumā.

Marķēšanas saskaņošanu vajadzētu veikt tajā pašā brīdī, kad tiek saskaņots maršruta trasējums (gan pirmajā reizē, gan arī gadījumā, ja trasējumā tiek veiktas izmaiņas). Saskaņošanu ar visām iesaistītajām pusēm ieteicams veikt rakstiski – epastā vai ar oficiālu vēstuļu starpniecību. Iesniegumā jāsniedz vispārīgs "Jūrtakas" apraksts (maršruta gaita, mērķis, paredzētās mārketinga aktivitātes un plānotā marķēšana) un GPX trasējums konkrētajam maršruta posmam, kuru ir nepieciešams saskaņot. Lai saskaņotu maršruta marķēšanu, būs jānorāda konkrētās vietas, kur tiks veikts "Jūrtakas" marķējums (iespējams, ka daļai zemes īpašnieku nebūs prasība norādīt konkrētus marķēšanas punktus – par to iepriekš ir savstarpēji jāvienojas). Saskaņojot marķēšanu, jānorāda, kādus marķēšanas elementus konkrētajā posmā ir paredzēts izmantot – krāsojums uz kokiem, infrastruktūras objektiem, ēkām vai stabiem, uzlīmes, norādes, informācijas stendi u.tml.

Ja kāds no zemes īpašniekiem / apsaimniekotājiem lūdz norādīt konkrētus punktus, kur tiks veikta "Jūrtakas" marķēšana, ir iespējams izmantot dažādas metodes, kā to izdarīt. Kā piemērus var minēt:

- atzīmēt punktus kartē (drukātajā vai elektroniski),
- izveidot sarakstu ar GPS koordinātēm,
- izmantot mobilās aplikācijas, kur, esot uz vietas konkrētajā punktā, atzīmēt atrašanās vietu ar GPS koordinātēm, pievienot komentāru vai fotoattēlu (piemēram, www.gaiagps.com, www.arcgis.com).

8. att.

Marķēšana ar uzlīmēm uz ceļa zīmju stabiem.

5. Marķēšanas pamatprincipi

5.1. Vispārīgas vadlīnijas

- Marķējuma zīmēm jābūt skaidri saskatāmām no attāluma. Ieteicams zīmes uzklāt pieauguša cilvēka acu līmenī (apmēram 1,50 - 1,60 m augstumā no zemes).
- Maršrutam jābūt marķētam abos virzienos, vēlams ar divām savā starpā atdalītām zīmēm.

9. att.

Lai maršrutu varētu iziet abos virzienos, marķējuma zīmes ir jāuzklāj tā, lai tās būtu redzamas no abām ceļa pusēm.

10. att.

11. att.

Tieviem kokiem vai citām virsmām ar mazu apkārtmēru krāsu (vai uzlīmes) var uzklāt tā, lai marķējuma zīme nosedz visu virsmas apkārtmēru.

12. att.

Ja virsma atrodas paralēli ceļam (piemēram, norāde, akmens) un tā labi redzama no ceļa/takas, pietiek ar vienu marķējuma zīmi.

13. att.

Pret ceļu paralēli novietots akmens. Marķējums var būt vienā plaknē (paralēli ceļam).

- Attālumam starp divām norādēm sarežģītā apvidū (apdzīvotas vietas, meža ceļš ar daudzām no tā atejošām takām u.tml.) ir jābūt tādam, lai, atrodoties pie viena simbola, varētu ieraudzīt nākamo, un ne vairāk kā 250 m.

14. att.

Marķējuma zīmēm ir jābūt tādā attālumā, lai gājējs neapmaldītos. Lielāks blīvums parasti ir pie ceļu krustojumiem, vietās, kur ir sazarots ceļu – taku tīkls. Ja ilgu laiku nav krustojumu, uzliek apstiprinājuma zīmes.

15. att.

Zīmei ir jābūt labi redzamai no attāluma. To nedrīkst aizsegt krūmi, lakstaugi, citi koki. Tādēļ marķēšanu ieteicams veikt vasaras vidū, kad ir maksimāli sazēlis un salapojis augājs. Marķēšanai visērtākais biotops ir skrajš priežu sils.

- Gadījumā, ja maršruts iet pa dabā skaidri saprotamu koridoru, kas šī maršruta kontekstā ir piekraste, meža ceļš, taka, iela apdzīvotā vietā vai cits - marķējumu atliek tikai vietās, kas maršruta veicējam var radīt šaubas - krustojumos, sazarojumos un vietās, kur jāmaina līdzšinējais pārvietošanās virziens.
- Jāņem vērā, ka arī garos posmos, piemēram, piekrastē, kuros nav krustojumu, ir jābūt apstiprinājuma zīmēm, kas gājējam apstiprinātu, ka viņš atrodas uz pareizā ceļa.

5.2. Marķēšana ar krāsu

Marķēšanai ar krāsu var tikt izmantoti dažādi dabas un infrastruktūras objekti.

16. att.

Koki. Piemērotākie koki – egle, melnalksnis, tādas koku un krūmu sugas, kurām ir gluds stumbrs. Tomēr šajā maršrutā vairumā gadījumu biežāk sastopamais koks ir priede.

17. att.

Akmeņi. Ja ir iespējams, ir ieteicams izvēlēties akmeņus, kuriem ir gluda virsma un tādus, kas atrodas atklātā vietā un ir redzami (vasarā neaizsedz zāle, salapojis krūmājs).

18. att.

Informācijas stendi, norādes un tamlīdzīgi objekti. Krāsu uzklāj vietā, kur tā netraucē un neaizsedz jau esošo informāciju. Krāsas uzklāšanu saskaņo ar objekta apsaimniekotāju.

19. att.

Dabas un pilsētvidē esoši infrastruktūras objekti. Marķēšanu saskaņo ar objekta apsaimniekotāju.

20. att.

Ēkas, būves, cits. Marķēšanu veic, nesamazinot objekta vizuālo kvalitāti. Marķēšanu saskaņo ar objekta īpašnieku.

21. att.

Ceļa virsma (asfalts). Marķēšanu saskaņo ar ceļa apsaimniekotāju.

22. att.

Pamatiezis (kaļķakmens). Šis princips izmantojams tikai dažās vietās Igaunijā.

Speciāli sagatavots stabs. Vietās, kur marķēšanai nav pieejami ne dabas objekti, ne jau esoši infrastruktūras objekti, zemē ierok marķēšanai speciāli paredzētu koka stabu. Darbību saskaņo ar zemes īpašnieku.

23. att.

Ierīkojot stabu, jāņem vērā satiksmes drošības, apkārtnes un staba uzturēšanas aspekti (piemēram, lai stabs netraucē ziemā tīrīt sniegu no ceļa, vasarā pļaut zāli utt.). Stabu ieteicams ierīkot vismaz 1 metra attālumā no gājēju un velosipēdistu ceļa un 3 metrus no autoceļa. Staba augstums virs zemes ieteicams 1,70 m, lai marķējuma zīmi varētu uzklāt acu augstumā, kas ir 1,50 m – 1,60 m (24. att.).

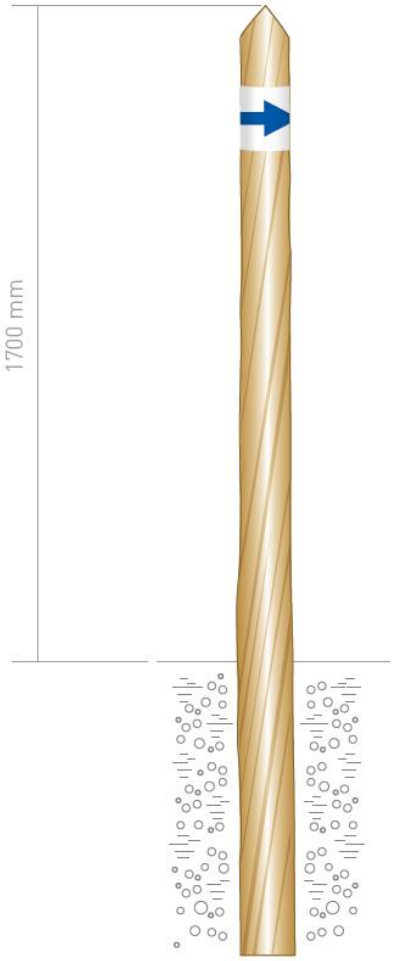

24. att.

5.3. Marķēšana ar uzlīmēm

Marķēšanai ar uzlīmēm pielietojam tos pašus galvenos principus, kas aprakstīti iepriekš. Par virsmām izmantojam g.k. ceļazīmju stabus un jau esošas norādes zīmes, gaismas stabus, luksoforu stabus un citas inženiertehniskas būves. Uzlīmes jālīmē tā, lai maršruts būtu izejams no abām pusēm. Uzlīmēm jābūt izvietotām pietiekamā biežumā, augstumā, tām jābūt saskatāmām no attāluma. Kā minēts iepriekš – īpaša uzmanība jāpievērš, atzīmējot maršruta gaitu krustojumos.

Uzlīmju materiālam ir jābūt mitrumizturīgam, grūti noplēšamam no virsmas un, ja to pieļauj attiecīgas infrastruktūras īpašnieks, atstarojošam, lai gājēji marķējumu var redzēt arī tumsā. Ieteicamais uzlīmes izmērs ir ~ 6x6 cm vai 7x7 cm (25. att.).

25. att.

26. att.

Dabas un pilsētvidē esoši infrastruktūras objekti. Marķēšanu un uzlīmju skaitu saskaņo ar objekta apsaimniekotāju vai vietējās pašvaldības vai pilsētas atbildīgo iestādi.

27. att.

Uzlīmes norāda maršruta virzienu un ir redzamas, gājējam ejot no abām pusēm.

28. att.

Sakrustota uzlīme zem ceļa zīmes norāda, ka šajā virzienā maršruts neturpinās.

29. att.

Uzlīme uz ceļa zīmes apstiprina, ka gājējs atrodas uz pareizā maršruta. E9 ceļa uzlīme lietota kopā ar "Jūrtakas" uzlīmi.

5.4. Citi marķēšanas elementi

5.4.1. Marķēšana ar plāksnēm

Apdzīvotās vietās marķēšana var būt apgrūtinoša, tāpēc kā alternatīvu var izmantot metāla plāksnes, piestiprinot tās uz ēku sienām, žogiem vai stabiem, iepriekš saskaņojot ar objekta īpašnieku.

30. att.

Divos virzienos vērstas neliela izmēra plāksnītes ir redzamas, veicot maršrutu no abām pusēm.

31. att.

"Jūrtakas" plāksne kombinācijā ar ceļa zīmi.

32. att.

Zemē ieraktais stabs apstiprina, ka gājējs atrodas "Jūrtakas" maršrutā.

33. att.

Kāpās ierakts stabs ar virziena norādi "Jūrtakā".

Ja plāksnes izvietošanai nepieciešams zemē ierakt stabu (metāla vai koka), darbību saskaņo ar zemes īpašnieku. Ir jāņem vērā satiksmes drošības, apkārtnes un staba uzturēšanas aspekti (piemēram, lai stabs netraucē ziemā tīrīt sniegu no ceļa). Stabu ieteicams ierīkot vismaz 1 metra attālumā no gājēju un velosipēdistu ceļa un 3 metrus no autoceļa. Ieteicamais augstums virs zemes ir 1,00 - 1,70 m.

Plāksnes izmērs ir 10x10 cm (mazais izmērs – izmanto, piemēram, ārpus apdzīvotām vietām, kur nav iespējams marķēt uz kokiem vai citiem esošiem objektiem) vai 20x20 cm (lielais izmērs – izmanto, piemēram, pilsētā, lai plāksne būtu pamanāmāka starp citiem pilsētas infrastruktūras elementien) (34. att.).

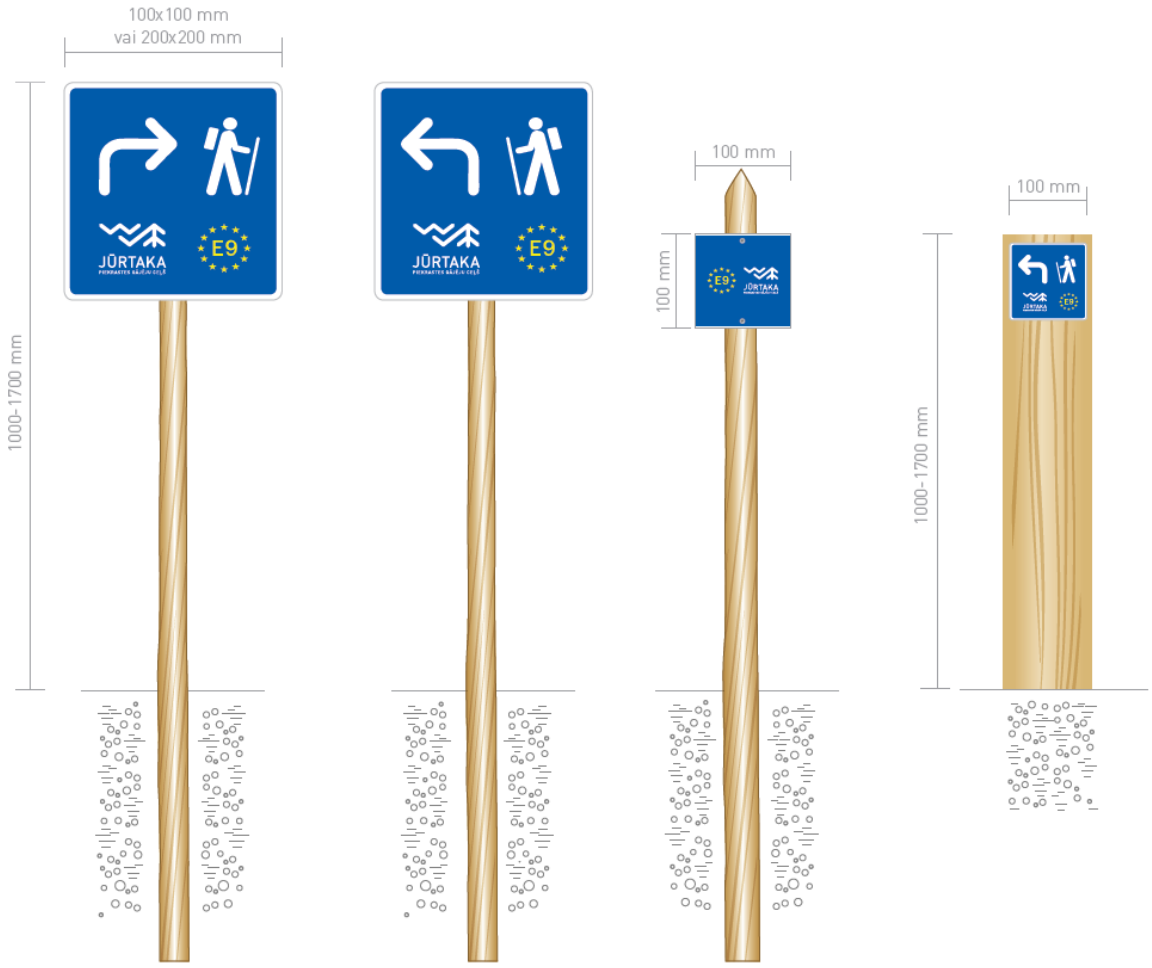

34. att.

5.4.2. Informācijas stendi

Kā takas marķēšanas elementus var uzskatīt arī informācijas stendus, kas tiek izvietoti atsevišķos maršruta punktos, tādējādi ne tikai sniedzot informāciju par maršrutu, bet arī gājējam apstiprinot, ka viņš atrodas uz vai pie "Jūrtakas". Informācijas stendus ieteicams izvietot "Jūrtakas" "ieejas" vietās (vietās, kur var ērti piekļūt maršrutam un uzsākt pārgājienu) – pie pašvaldības robežas, pie tūrisma informācijas centra, sabiedriskā transporta pieturā, autostāvlaukumā, atpūtas vietās u.tml.

35. att.

Informācijas stends pie atpūtas vietas.

36. att.

Informācijas stends Ainažos pie Igaunijas – Latvijas robežas.

Daudzām pašvaldībām ir izstrādāti savi informācijas stendu un norāžu dizaini, līdz ar to ir iespējams "Jūrtakas" informācijas stendu veidot tādā pašā stilā kā ir pārējie stendi attiecīgajā pašvaldībā.

37. att.

"Jūrtakas" informācijas stends Rīgā, Vecāķu pludmalē.

38. att.

"Jūrtakas" informācijas stends Saulkrastu novadā.

Tāpat ir pašvaldības, kuras ir izveidojušas lielas informācijas stendu konstrukcijas (39. un 40. att.), uz kurām iespējams izvietot dažāda veida informāciju, plakātus utt. – šajā gadījumā uz lielās stenda konstrukcijas var izvietot atsevišķu "Jūtakas" informācijas planšeti. Iepriekš saskaņojot ar īpašnieku, informācijas planšeti var piestiprināt arī pie ēkas sienas.

39. att.

40. att.

Latvijā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās tiek pielietoti Vienotā stila rokasgrāmatā norādītie informācijas stendu dizaini, tāpēc arī "Jūrtakas" maršrutā, kur tas šķērso ĪADT, "Jūrtakas" informācijas stendi jāveido, ievērojot DAP Vienotā stila principus.

41. att.

"Jūrtakas" informācijas stenda konstrukcija, kas līdzīga DAP Vienotajam stilam.

Izgatavojot informācijas stendu planšetes, jāņem vērā šādi principi:

1. Informācijas planšetes augšpusē izvieto "Jūrtakas" logo un norāda maršruta posma nosaukumu, garumu un aptuveno ilgumu. Dizains jāveido tā, lai tas saskanētu ar maršruta vizuālo identitāti, pieturoties pie vienāda krāsu koda (skat. 2. nodaļu "Krāsu kodi un parametri").
2. Informācijas planšetes kreisajā pusē tiek atspoguļota vispārējā informācija par "Jūrtakas" maršrutu, shematiska karte ar kopējo maršrutu un arī maršruta

izvietojumu Eiropas kartes mērogā kā daļa no garās distances pārgājiena maršruta E9, iekļaujot Eiropas Pārgājienu asociācijas logo un vietnes adresi.

3. Blakus ir izvietota atsevišķa karte ar lielāku mērogu par konkrēto maršruta posmu (kartē jābūt atzīmētai atrašanās vietai) un posma apraksts, sniegta praktiskā informācija, nozīmīgākie apskates objekti, kā arī pakalpojumi, kas atrodas attiecīgajā maršruta posmā.
4. Ieteicams izvietot arī posmu raksturojošus fotoattēlus.
5. Svarīgi ir izvietot E9 logo, arī QR kodu, kas aizved uz maršruta mājas lapu vai konkrētā posma sadaļu mājas lapā.
6. Jānorāda posma atbildīgā organizācija, kontaktinformācija (t.sk. norādīt, ar ko sazināties stenda bojājumu gadījumā) un "Jūrtakas" mājas lapa www.jurtaka.lv vai https://baltictrails.eu/lv/coastal
7. Informācijai jābūt divās valodās – nacionālajā un svešvalodā (vēlams – angļu).

Tāpat ir iespējams izvietot informācijas stendus arī citviet gar maršrutu. Šajā gadījumā var izmantot arī neliela formāta informācijas stendus – katedras veida informācijas stendus (42. att.) –, iekļaujot tajā mazāku informācijas apjomu: "Jūrtakas" logo, posma nosaukumu un garumu, karti tikai ar konkrēto posmu, nelielu aprakstu un pakalpojumu sniegšanas vietas, kontaktinformāciju (43. att.).

42. att.

43. att.

Ieteicams, ka informācijas stendu planšetes izmērs atbilst ISO 216 starptautiskā papīra lapas standarta A formātam, t.i., izmērs ir A0, A1, A2 utt. (44. att.). Planšete ir jāizgatavo no mitrumizturīga un vēlams arī pret UV stariem izturīga materiāla.

Informācijas stenda rāmjus ieteicams izgatavot no koka, apstrādājot tos pret koksni bojājošiem faktoriem (pamatni, pie kuras piestiprina informācijas planšeti, var izgatavot arī no cita mitrumizturīga materiāla, piemēram, plastikāta, kompozītmateriāla, saplākšņa u.c.).

viendaļīgs

divdaļīgs

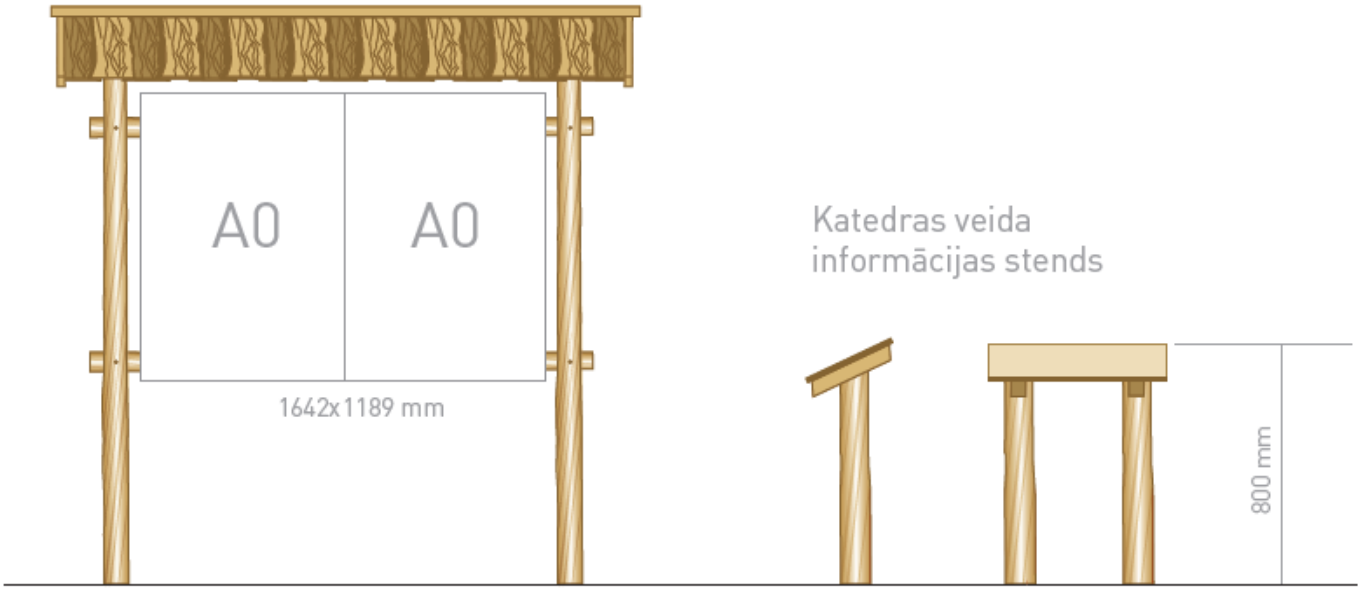

44. att.

5.5. Marķēšana krustojumos

- Īpaša uzmanība jāpievērš, marķējot krustojumus, kur gājējs kļūdaini var novirzīties no maršruta. Visiem krustojumiem jābūt marķētiem abos virzienos.
- Pēc katra krustojuma jābūt kārtējai maršruta zīmei, lai, esot krustojumā, gājējs gūtu apstiprinājumu pareizajam virzienam (45. att.). Tāpat nedaudz tālāk pēc šīs zīmes ir jābūt vēl vienai apstiprinājuma zīmei, gadījumam, ja iepriekšējā zīme tiek sabojāta/iznīcināta.
- Ja maršruts strauji maina savu gaitu, piemēram, nogriežas no liedaga kāpās u.tml., marķējumā jāizmanto bulta, norādot virzienu, kurā jānogriežas. Iespēju robežās norādes zīmi ieteicams atlikt uz dabā esošiem elementiem, liedagā – uz akmeņiem (46. att.); ja šādu elementu nav, ieteicams izmantot šim nolūkam speciāli izgatavotus un uzstādītus stabus (47. un 48. att.).
- Īpaša uzmanība jāpievērš, marķējot maršruta izeju no jūras krasta uz apdzīvotām vietām, kā arī marķējot izeju no apdzīvotām vietām. To darīt ir iespējams, izmantojot jau esošas norādes zīmes, tās papildinot ar maršruta marķējumu (uzlīmi vai krāsu marķējumu atkarībā no katras situācijas).

45. att.

46. att.

47. att.

48. att.

PASKAIDROJUMI

① **Marķējumu nedrīkst veikt** uz īpaši aizsargājamiem dabas un kultūrvēstures objektiem.

② ⑩ **Marķējums ar plāksni uz speciāli sagatavota staba** - bultas simbols norāda maršruta virzienu.

③ **Katedras veida informācijas stends.**

④ **Krāsas marķējums uz koka stumbra** - maršruta apstiprinājuma zīme.

⑤ ⑦ **Marķējums ar uzlīmi uz ceļa zīmes** - bultas simbols norāda maršruta virzienu.

⑥ **Marķējums ar uzlīmi uz dabā esoša infrastruktūras objekta** - maršruta apstiprinājuma zīme.

⑧ **Marķējums ar uzlīmi uz ceļa zīmes** - maršruta apstiprinājuma zīme.

⑨ **Informācijas stends.**

⑪ **Krāsas marķējums uz akmens** - maršruta apstiprinājuma zīme.

⑫ **Virziena norādes zīme uz apdzīvotu vietu.**

⑬ **Marķējums uz ceļa virsmas** - maršruta apstiprinājuma zīme.

49. att. Marķēšanas elementi un pamatprincipi marķēšanai krustojumos.

6. Norādes uz apdzīvotām vietām, apskates objektiem un pakalpojumu sniedzējiem

Ieteicams vietējām pašvaldībām, uzņēmējiem un citām iesaistītajām pusēm maršruta gaitā izvietot norādes zīmes, kas norāda uz apdzīvotām vietām, blakus esošiem apskates objektiem, atpūtas vietām un pakalpojumu sniedzējiem, tādējādi veicinot šo vietu labāku pieejamību un atpazīstamību (50. att.).

- Norādes zīmes uz pakalpojumu sniedzējiem ir nepieciešamas gadījumos, kad maršruts iet ārpus lielām apdzīvotām vietām.
- Gadījumos, kad maršruts iet gar apdzīvotu vietu, no pamatmaršruta ir nepieciešama viena norādes zīme uz apdzīvotās vietas centru.
- Uz norādes jābūt: bultai, kas parāda virzienu, attālumam, vietas nosaukumam un uz norādes piktogrammu veidā ir jābūt informācijai par to, kādus pakalpojumus konkrētajā vietā ceļotājs var saņemt. Uz staba, pie kura piestiprināta norāde, jābūt arī "Jūrtakas" logo (51. att.), bet, lai nemaldinātu par maršruta gaitu, uz pašas norādes "Jūrtakas" logo var likt tikai tad, ja vieta, uz kuru norāda zīme, ir sasniedzama pa pamatmaršrutu (piemēram, kādā maršruta punktā ir izvietota norāde līdz tuvākajai apdzīvotajai vietai, un maršruts arī ieved šajā apdzīvotajā vietā). Vietas nosaukumam ir jāatbilst sniegtajai informācijai "Jūrtakas" ceļvedī un citos informatīvajos materiālos.
- Gadījumā, ja apskates objekts vai pakalpojumu sniegšanas vieta, uz kuru ir norāde, neatrodas uz pamatmaršruta, nepietiek ar vienu norādes zīmi, bet zīmēm ir jābūt izvietotām līdz pašam objektam. Jāņem vērā, ka marķējums nedrīkst būt vienāds ar pamatmaršruta marķējumu, lai nemaldinātu gājējus.
- Norāžu ierīkošana jāsaskaņo ar zemes īpašnieku.
- Tāpat kā daudzām pašvaldībām ir izstrādāti savi informācijas stendu dizaini, tā var būt arī vienoti norāžu dizaini, līdz ar to ir iespējams "Jūrtakas" norādes veidot tādā pašā stilā, kā ir pārējās norādes attiecīgajā teritorijā. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās norādes jāveido, ievērojot DAP Vienotā stila principus.
- Virziena norādes piestiprina pie koka staba apmēram 1,70 m augstumā no zemes (ja ir vairākas norādes pie viena staba, tad augstumu rēķina līdz pirmajai – zemākajai – norādei). Norāžu izgatavošanai izmanto mitrumizturīgu saplāksni, metālu vai kompozītmateriālus, tās garums apmēram 0,90 m un augstums 0,15 m (52. att.).

50. att.

51. att.

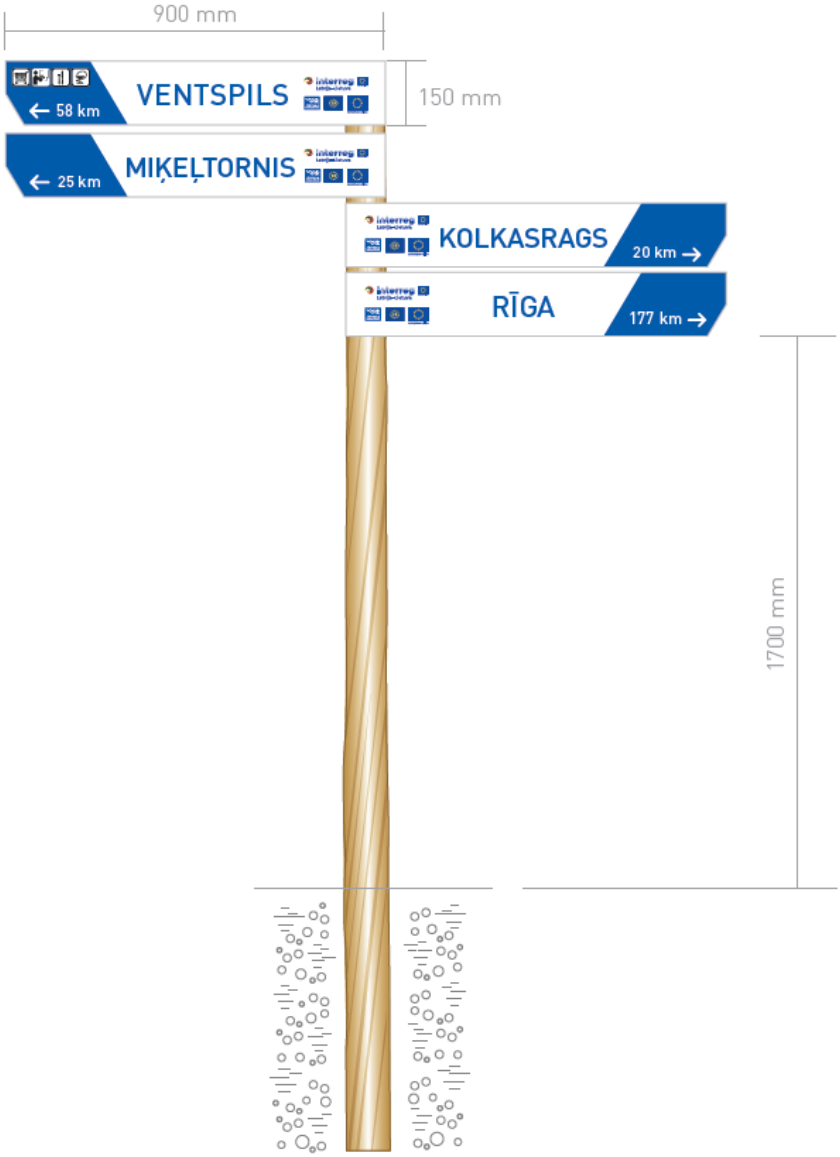

52. att.

- Virziena norādei var izmantot arī citus radošus, estētiskus un videi draudzīgus risinājumus, piemēram, uz koka stabiem piestiprinot koka dēļus, kuros iegrebts virziens, attālums, nosaukums, pakalpojumu piktogrammas un maršruta logo (53., 54. att.).

53. att.

54. att.

7. Marķējums vietās, kur tas sakrīt ar jau esošu marķējumu

Ja maršruts kādā no posmiem sakrīt ar citu marķētu maršrutu, jaunās marķējuma zīmes vēlams likt uz tiem pašiem objektiem.

Izmantojot dabas objektus, piemēram, kokus, akmeņus u.tml., uz kuriem jau ir cita maršruta krāsu zīmes, marķējums tiek veikts pilnā apjomā, neizmantojot jau esošā marķējuma elementus, piemēram, jau esošā marķējuma baltās līnijas.

Gadījumā, ja ir plānots izmantot pilsētvides elementus, piemēram, gaismas stabus u.tml., uz kuriem jau ir cita maršruta zīmes, līmējot uzlīmes, jāievēro, ka minimālais attālums no šīs uzlīmes malām līdz citam marķējumam ir 1 cm.

55. att.

56. att.

Ja marķējamais maršruts kādā posmā pārklājas ar citu maršrutu, tad jauno zīmi uzklāj vai nu virs, zem, vai blakus esošajai zīmei, atkarībā no katras konkrētās situācijas.

57. att.

58. att.

Arī norāžu izvietošanai vēlams izmantot vienu un to pašu stabu, dažādu maršrutu, kas savstarpēji pārklājas un krustojas, norādes izvietojot vienkopus (piemēri no Nīderlandes un Vācijas, kur ir attīstīti plaši pārgājienu maršrutu tīkli).

Var gadīties situācija, ka maršruta trasējums kādā no posmiem sakrīt ar citu marķētu maršrutu, kurš pieder attiecīgās zemes īpašniekam un īpašnieks kategoriski iebilst pret "Jūrtakas" maršruta marķējumu. Tādā gadījumā ir iespēja pirms šī maršruta posma uzlikt plāksni ar brīdinājumu, ka turpmākais posms (norādot precīzu maršruta gaitu un tā garumu) būs marķēts ar atšķirīgu marķējumu – esošā maršruta marķējumu.

8. Marķēšanas process

8.1. Vispārīgie pamatprincipi

- Lietuvas, Latvijas un Igaunijas piekrastē visbiežāk sastopamās dabiskās virsmas, uz kurām krāsot maršruta zīmes, ir koks (vairumā gadījumu priede) un akmens. Jāievēro, ka marķēšanu nedrīkst veikt uz kokiem, akmeņiem, smilšakmens un dolomīta atsegumu virsmām un citiem dabas un kultūrvēstures objektiem, kuriem ir piešķirts dabas vai kultūras pieminekļa aizsardzības statuss, kā arī objektiem, kuriem šī statusa nav, tomēr tie ir ievērojami vietējā mērogā un tiem piemīt estētiskā vai ainaviskā vērtība.

- Ja ir iespējams, ieteicams zīmes krāsot uz kokiem vai akmeņiem, kuri ir labi redzami no attāluma, iepriekš izgriežot nevērtīgu krūmāju, kas aizsedz minētās virsmas. Ja ir izvēle, marķēšanu veic uz kokiem ar viendabīgu un pēc iespējas līdzenāku mizas struktūru, piemēram, uz egles, melnalkšņa u.c. Lai nepieciešamības gadījumā koku varētu attīrīt no zariem, kas aizsedz marķējumu, nepieciešams cirvītis un/vai zāģis. No zariem nedrīkst atbrīvot ainaviski nozīmīgus kokus, kokus ar dabas vai kultūras pieminekļa aizsardzības statusu. Nozāģētā zara vieta jānoziež ar potziedi.

- Pirms maršruta marķēšanas ir jānoskaidro laika prognoze. Lietainā laikā marķēt nedrīkst! Ja krāsa nebūs nožuvusi un līs lietus, uz ūdens bāzes veidotās krāsas izplūdīs vai noskalosies no virsmas. Krāsu dabā uz virsmas uzklāj tikai tad, kad virsma ir sausa, kā arī, ja gaisa temperatūra nav zemāka par 10^0 C.

- Pirms krāsas uzklāšanas, saudzējot koka mizu, tā ir jāattīra no netīrumiem un putekļiem, kur paredzēts krāsot zīmi. Šim nolūkam ieteicams izmantot drāšu birsti. Attīrot koka virsmu, **nedrīkst traumēt dzīvo koksni**, piemēram, notēšot koku ar slīmestu!!! Notīrot koka virsmu, ir jāskatās, lai tādējādi netiktu iznīcinātas retas un aizsargājamas ķērpju vai sūnu sugas.

8.2. Krāsas uzklāšana uz virsmas

Krāsas uzklāšana notiek ar divām neliela izmēra otām un iepriekš sagatavotu trafaretu palīdzību (trafarets atrodams vadlīniju pielikumā). Viena ota un viens trafarets ir paredzēts baltajai krāsai, otra ota – zilajai. Pirms marķēšanas ir vērts izmēģināt dažādu otu lielumus un atrast sev piemērotāko izmēru.

Marķējuma zīme uz kokiem tiek krāsots vidēja auguma pieauguša cilvēka acu līmenī (1,50 – 1,60 m augstumā no zemes). Iespēju robežās visas zīmes maršruta garumā tiek veiktas vienādā augstumā, lai ceļotājs jau iepriekš zinātu, kur tās meklēt. Tāpat šis augstums ir ieteicams no maršruta uzturēšanas viedokļa – veicot marķējuma atjaunošanu, to var veikt viens cilvēks bez tādiem palīglīdzekļiem kā kāpnes u.tml.

59. att.

Marķēšanas procesā minimālais cilvēku skaits ir divi (jo divas dažādas krāsas). Pirmais uzklāj balto pamatni, otrs, - zilās krāsas strīpu uz tās.

60. att.

Uz virsmas var uzklāt arī trīs atsevišķas strīpas, taču tas jādara uzmanīgi un ar piemērotu otu, lai krāsas nesajauktos.

61. att.

Līdzi vēlams trafarets, lai saglabātu un atcerētos zīmes lielumu un proporcijas. Ar trafaretu dažreiz ir grūtāk uzklāt krāsu uz konkrētās virsmas, taču tas noder kā standarts.

62. att.

Krāsu uzklāj ar otu acu augstumā.

63. att.

Krāsas uzklāšanai ar trafaretu ir nepieciešami vismaz divi cilvēki, taču var izmantot arī citu risinājumu ērtākai krāsošanai – trafaretu pie koka mizas piestiprināt ar piespraudēm.

64. att.

Ērtākai krāsas uzklāšanai var izmantot arī citus sev piemērotus palīgmateriālus, piemēram, krāsotāju līmlentu, ievērojot zīmes izmēru un proporcijas.

65. att.

Pirms maršruta marķēšanas ir jāpatrennējas uz dažādām virsmām, lai iegūtu pirmās iemaņas. Var izmantot arī krāsu, kas atrodas baloniņā, taču tad jāizmanto krāsa ar tādu konsistenci, kas nenotek. Šajā gadījumā lieto trafaretu.

66. att.

Bērzs nav piemērota virsma, ja marķējuma zīmē izmantojam balto krāsu.

8.3. Darba organizēšana

Marķētājiem ir labi jāpārzina maršruts. Tie var dalīties vairākās grupās un mainīties, lai process būtu ātrāks un efektīvāks. Pirms marķēšanas procesa iesaistītajiem jāizstāsta instrukcija.

67. att.

68. att.

Instrukcija pirms marķēšanas procesa.

Marķēšanu ieteicams veikt vismaz diviem cilvēkiem kopā, tādējādi būs ērtāk uzklāt krāsu, izmantojot trafaretus, kā arī marķēšanai nepieciešamo inventāru nebūs jānes vienam cilvēkam. Turklāt divatā ir lielāka drošības sajūta.

Lineāriem maršrutiem ir jāpārdomā loģistika, lai maršruta beigās marķētājus varētu transportēt uz starta punktu. Piemēram, izmantojot divas automašīnas, vienu automašīnu novieto pēc iespējas tuvāk beigu punktam, otru automašīnu atstāj sākuma punktā, kurai pēc tam atbrauc pakaļ ar pirmo automašīnu. Ja atļauj maršruta segums, ir iespējams izmantot arī velosipēdu, ar kuru marķēšanas beigās var aizbraukt atpakaļ līdz automašīnai, it īpaši, ja marķētājs ir viens pats.

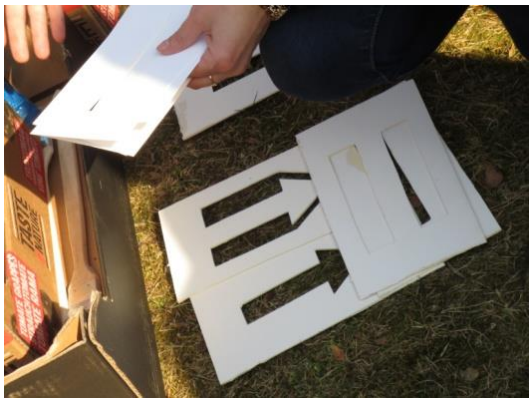

69. att.

70. att.

Nepieciešamais inventārs

- Krāsas;
- Viegli aiztaisāms trauks krāsas glabāšanai un pārnēsāšanai marķēšanas laikā;
- Vairākas otas;
- Trafareti (68. att.);
- Drāšu birste virsmas notīrīšanai;
- Darba apģērbs un cimdi;
- Šķīdinātājs un lupatas;
- Potziede nozāģēta zara vietas noziešanai;
- Veca soma, maiss vai spaiņi inventāra pārnēsāšanai (69. att.);
- Cirvis vai zāģis – zaru apzāģēšanai, krūmu izciršanai ap zīmes vietu;
- Karte ar precīzi iezīmētu maršrutu vai cilvēks, kurš labi pārzina maršruta gaitu.

9. Marķējuma uzturēšana un atjaunošana

Uzturēšanas un atjaunošanas darbi ir jāveic jebkuriem marķēšanas elementiem, ne tikai krāsu zīmēm un uzlīmēm, bet arī, piemēram, marķēšanai speciāli izvietotajiem stabiem, informācijas stendiem, norādēm, metāla plāksnēm u.tml.

71. att.

72. att.

Krāsa, atkarībā no virsmas, dabā noturas daudzus gadus, taču reizi gadā vai divu gadu laikā ir vēlams izstaigāt maršrutu un pārbaudīt objektu, uz kuriem uzklātas zīmes, stāvokli. Tāpat ir jāpārbauda arī uzlīmju stāvoklis, un nepieciešamības gadījumā jāatjauno arī uzlīmes.

73. att.

Pārmarķējot jau esošas zīmes, ar krāsu rūpīgi pārvelk katras strīpas kontūras.

10. Marķēšanas ētika un sadarbība ar iesaistītajām pusēm

Marķēšanas procesā vēlams iesaistīt vietējos iedzīvotājus – uzņēmējus, pašvaldību un TIC darbiniekus, plānošanas reģiona pārstāvjus, vietējās biedrības, entuziastus un arī pašus kājāmgājējus, kas ir galvenie maršruta lietotāji.

74. att.

75. att.

Marķēšanas procesā iesaistījušies vietējie iedzīvotāji.

Marķēšanas procesā ievērojam spēkā esošos tiesību aktus un ētiku. Kā marķēšanas objektus neizmantojam dižkokus, vecus kokus, dižakmeņus, dabas objektus, kuriem ir dabas pieminekļa (aizsargājams dabas objekts vai aizsargājams biotops) statuss un objektus, kuriem ir kultūras pieminekļa statuss, vai arī kāds cits nozīmīgs statuss. Marķēšanas procesā nedrīkst iznīcināt retas un aizsargājamas augu, sēņu sugas, traucēt dzīvniekus un samazināt vides un ainavas kvalitāti. Maršruta posmus, kuri iet pa pludmali, nemarķējam, taču marķējam izejas no pludmales vietas un vietas, kur izejam ārā uz pludmali. Marķējot izvērtējam, vai netiek mazināta skaistas vietas/ainavas kvalitāte. Marķēšanas procesā izmantojam radošu pieeju, bet tajā pat laikā – loģiku.

11. Izmaiņas maršruta trasējumā

Laika gaitā var rasties nepieciešamība mainīt esošo maršrutu pat tad, ja tas iepriekš jau ir bijis saskaņots, apstiprināts un pat nomarķēts. Kā iemeslus tam var minēt ceļa infrastruktūras izmaiņas, dabas stihiju sekas, meža apsaimniekošanas darbus, īpašuma maiņu vai īpašnieku nevēlēšanos u.tml. Līdz ar to posmos, kur maršruts fiziski vairs nevar pastāvēt, ir jāmeklē jauni risinājumi. Iespējams, ka maršruts būs jāplāno teritorijās, kas pieder citiem, līdz šim neiesaistītiem zemju īpašniekiem. Tādējādi jaunais maršruts un marķēšana atkal būs jāsaskaņo ar jaunajiem zemju īpašniekiem un, iespējams, arī ar pašvaldību un citām iesaistītajām pusēm.

Kā veikt maršruta trasējuma izmaiņas?

- maršruta attiecīgā posma atbildīgā organizācija sazinās ar zemes īpašnieku un citām iesaistītajām pusēm un kopīgi meklē problēmas risinājumus;
- maršruta atbildīgā organizācija jauno iespējamo maršruta trasējumu un marķēšanu saskaņo ar iesaistītajām pusēm (privāto zemes īpašnieku, pašvaldību, Valsts mežu apsaimniekotāju un Dabas aizsardzības pārvaldi, ja maršruta posms šķērso īpaši aizsargājamu dabas teritoriju);
- maršruta atbildīgās organizācijas pārstāvji apseko attiecīgo posmu (ar kājām vai velosipēdu);
- apsekojuma laikā jāsagatavo jauns fotomateriāls un jāieraksta maršruta GPX fails;
- ja apsekojuma laikā tiek konstatēta nepieciešamība mainīt jauno plānoto trasējumu, tad izmainīto maršruta trasējumu, kā arī marķēšanu, atkal saskaņo ar visām iesaistītajām pusēm;
- kad jaunais maršruta posms ir apstiprināts, veic nepieciešamās izmaiņas maršruta mājas lapā https://baltictrails.eu/lv/coastal - labo maršruta aprakstus un attiecīgi to tulkojumus, kartes, nomaina fotogrāfijas, apskates objektus un pakalpojumu sniedzējus (ja tie mainās). Var mainīties arī "Jūrtakas" maršruta kopējais posmu skaits, līdz ar to mainās maršruta kopējā kilometrāža, kas arī jāizlabo visās iespējamajās vietās;
- par maršruta izmaiņām ir jābrīdina un jāinformē sabiedrība – pirmkārt, "Jūrtakas" mājas lapā un sociālajos tīklos, otrkārt, "Jūrtakas" atbildīgo organizāciju mājas lapās un sociālajos tīklos;
- jauno maršruta trasējumu nepieciešams marķēt dabā;
- vecā maršruta posma, kurš vairs nav aktuāls, marķēšanas elementus iespēju robežās likvidē un demontē, nekaitējot dabai un apkārtējai videi.

12. Garās distances pārgājienu maršruts “Jūrtaka” valsts un pašvaldību institūciju plānošanas dokumentos

Garās distances pārgājienu maršruts “Jūrtaka” šķērso daudzas pašvaldības, īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un valsts mežus gan Lietuvā, gan Latvijā, gan Igaunijā, līdz ar to nākotnē maršrutu tieši vai netieši ietekmēs virkne valsts un pašvaldību institūciju plānošanas dokumentu. Ir svarīgi nodrošināt pēc iespējas labāku maršruta uzturēšanu un pārvaldību, t.sk. arī saskaņā ar katras pašvaldības, dabas aizsardzības (Latvijā – Dabas aizsardzības pārvaldes), valsts mežu apsaimniekošanas (Latvijā – AS “Latvijas Valsts meži”) u.c. valsts institūciju plānošanas dokumentiem. Tāpēc būtu nepieciešams “Jūrtaku” iekļaut visu līmeņu plānošanas dokumentos un ar dokumentiem saistītajās kartēs, lai nākotnē, pieņemot lēmumus, valsts un pašvaldības institūcijas rēķinātos ar izveidoto garās distances pārgājienu maršrutu “Jūrtaka”, tā tiktu labi uzturēta un pašvaldības un valsts līmeņa plānošanas procesi maršrutu neietekmētu vai ietekmētu pēc iespējas mazāk, un nebūtu jāveic maršruta trasējuma izmaiņas.

Visas pašvaldības, kuras šķērso garās distances pārgājienu maršruts “Jūrtaka”, un citas iesaistītās puses tiek aicinātas ievērot šajās marķēšanas vadlīnijās iekļautās rekomendācijas.

Garās distances pārgājienu maršruta “Jūrtaka” atbildīgās organizācijas

Mārketings un koordinēšana:
Latvijas Lauku tūrisma asociācija “Lauku ceļotājs”
E-pasts: lauku@celotajs.lv
Tālr.: +371 67617600
www.celotajs.lv

LIETUVĀ

Kuršu kāpu Nacionālā parka direkcija
E-pasts: info@nerija.lt
Tālr.: +370 46951224
www.nerija.lt

LATVIJĀ

Maršruts Kurzemes plānošanas reģionā:
Kurzemes plānošanas reģions
E-pasts: pasts@kurzemesregions.lv
Tālr.: +371 67331492
www.kurzemesregions.lv

Maršruts Vidzemes reģionā:
Vidzemes Tūrisma asociācija
E-pasts: info@vidzeme.com
Tālr.: +371 64122011
www.vidzeme.com

Maršruts Carnikavas novadā:
Carnikavas novada pašvaldība
E-pasts: dome@carnikava.lv
Tālr.: +371 67993814
www.carnikava.lv

Maršruts Saulkrastu novadā:
Saulkrastu novada pašvaldība
E-pasts: dome@saulkrasti.lv
Tālr.: +371 67951250
www.saulkrasti.lv

Maršruts Salacgrīvas novadā:
Salacgrīvas novada pašvaldība
E-pasts: dome@salacgriva.lv
Tālr.: +371 64071973
www.salacgriva.lv

IGAUNIJĀ

Igaunijas Lauku tūrisma asociācija
E-pasts: eesti@maaturism.ee
Tālr.: +372 6009999
www.maaturism.ee

Rietumigaunijas Tūrisma asociācija
E-pasts: info@westestonia.com
Tālr.: +372 58188221
www.westestonia.com

Izmantoto informācijas avotu saraksts

Vadlīnijas ir sastādītas, balstoties uz Eiropas Pārgājienu asociācijas (European Rambling Association) prezidentes Lisas Nīlsenas (Lis Nielsen) un Igaunijas Pārgājienu asociācijas (Eesti Matkaliit) goda biedra Guido Leibura (Guido Leibur) ieteikumiem, garas distances pārgājienu maršrutu Eiropā marķēšanas vadlīniju studēšanu, pieredzes apmaiņas braucienu uz Nīderlandi 2017. gada jūnijā, 2010. gadā LLTA "Lauku Ceļotāja" izstrādātajām vadlīnijām aktīvā tūrisma maršrutu krāsu marķējumam, kas šobrīd ir kā pielikums Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotā stila rokasgrāmatai, kā arī vadlīniju sastādītāju praktisko pieredzi maršrutu marķēšanā ar krāsu zīmēm.

- Guidelines for E-path marking, signing and informationboards by ERA (2019). Available: http://www.era-ewv-ferp.com/fileadmin/user_upload/dokumenter/Walking_in_Europe/E-Paths/E-paths_marking_and_signing.pdf

- General principles for signing and marking footpaths by ERA(2015). Available: http://www.era-ewv-ferp.com/fileadmin/user_upload/dokumenter/Walking_in_Europe/Waymarking_in_Europe/General_principles__waymarking.pdf

- Den Norske Turistforening, Friluftsrådenes Landsforbund, Innovasjon Norge (2013). Merkehåndboka. Håndbok for tilrettelegging av turruter i fjellet, i skogen og langs kysten. FEDME (2014). El Manual de señalización de senderos GR®, PR® y SL®. Available: http://misendafedme.es/wp-content/uploads/2015/01/ManualSenderosFEDME_RED.pdf

- European Rambling Association (2017). Waymarking in Europe. Available: http://www.era-ewv-ferp.com/fileadmin/user_upload/dokumenter/Walking_in_Europe/Waymarking_in_Europe/ENG_WAYMARKING_2017_01.pdf; http://www.era-ewv-ferp.com/fileadmin/user_upload/dokumenter/Walking_in_Europe/Waymarking_in_Europe/ENG_WAYMARKING_2017_02.pdf

- Fédération française de la randonnée pédestre (2006). La Charte Officielle du Balisage et de la Signalisation. Available: https://www.ffrandonnee.fr/data/itineraires-balisage/file/Charte_Officielle_Balisage_Signalisation_2006.pdf

- Kooijman, E., Moerdijk, L. (2006). Markeren moet je leren - instructie voor vrijwilligers. Stichting Wandelplatform-LAW

- Smaļinskis, J., Jakovela, A., LLTA "Lauku Ceļotājs" (2010). Vadlīnijas aktīvā tūrisma maršrutu krāsu marķējumam. Available:

https://www.daba.gov.lv/upload/File/VienotaisStils/IADT_VienStils_2011_05-markejums-takas_LC.pdf

- Nasjonalt pilegrimssenter (2015). Pilegrimsleden – St. Olavsvegene til Trondheim: Merkehåndbok 2015-2018.
  Available: https://pilegrimsleden.no/assets/images/Merkehandbok-for-Pilegrimsleden-St.-Olavsvegene-til-Trondheim.-2015-2018.pdf

- Pilegrimsleden – St. Olavsvegene til Trondheim: Merkesystemet – Mars 2015 Rev 2 20150315 (2015).
  Available: https://pilegrimsleden.no/assets/images/Merkesystem-for-Pilegrimsleden-St.-Olavsvegene-til-Trondheim.pdf

- En praktisk veiledning for merking og vedlikehold av Pilegrimsleden.
  Available: https://pilegrimsleden.no/assets/images/Veileder-Merking-WEB.pdf

- Rokasgrāmata "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotais stils": Materiāli, to izvēle un apstrāde.
  Available: https://www.daba.gov.lv/upload/File/VienotaisStils/IADT_VienStils_2016_02-materiali.pdf

- Rokasgrāmata "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotais stils": Taku marķēšana.
  Available: https://www.daba.gov.lv/upload/File/VienotaisStils/IADT_VienStils_2011_05-markejums-takas.pdf

- Rokasgrāmata "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotais stils": Virziena norādes.
  Available: https://www.daba.gov.lv/upload/File/VienotaisStils/IADT_VienStils_2011_06-virziena-norades.pdf

- Rokasgrāmata "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotais stils": Informācijas stendu konstrukcijas.
  Available: https://www.daba.gov.lv/upload/File/VienotaisStils/IADT_VienStils_2011_08-ST_konstrukc.pdf

Foto: J. Smaļinskis, „Lauku ceļotājs” bilžu arhīvs.

Pielikums: marķēšanas zīmju trafareti

Marķēšanas simbols 150x90mm

Zilās krāsas trafarets, 1:1 (190x130mm)

IZGRIEZUMS

Marķēšanas simbols150x90mm

Baltās krāsas trafarets, 1:1 (190x130mm)

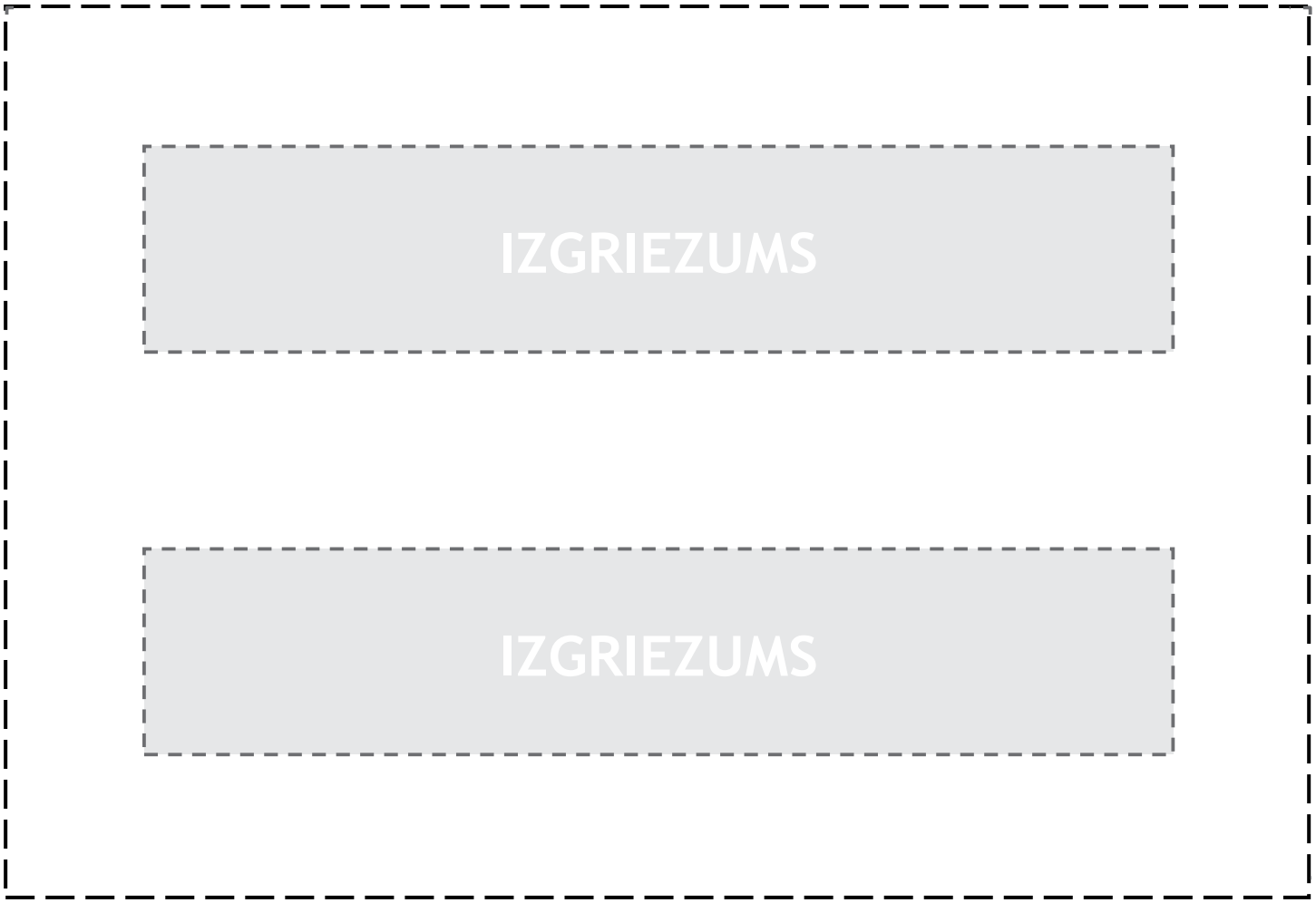

Marķēšanas simbols 150x30mm

Baltās krāsas trafarets, 1:1 (190x70mm)

Zilās krāsas trafarets, 1:1 (190x70mm)

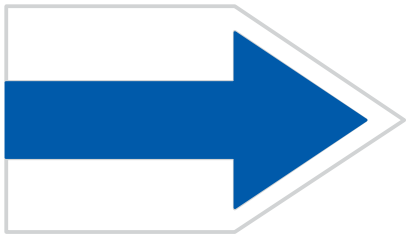

Marķēšanas simbols 160x90mm

Zilās krāsas trafarets, 1:1 (190 x 130 mm)

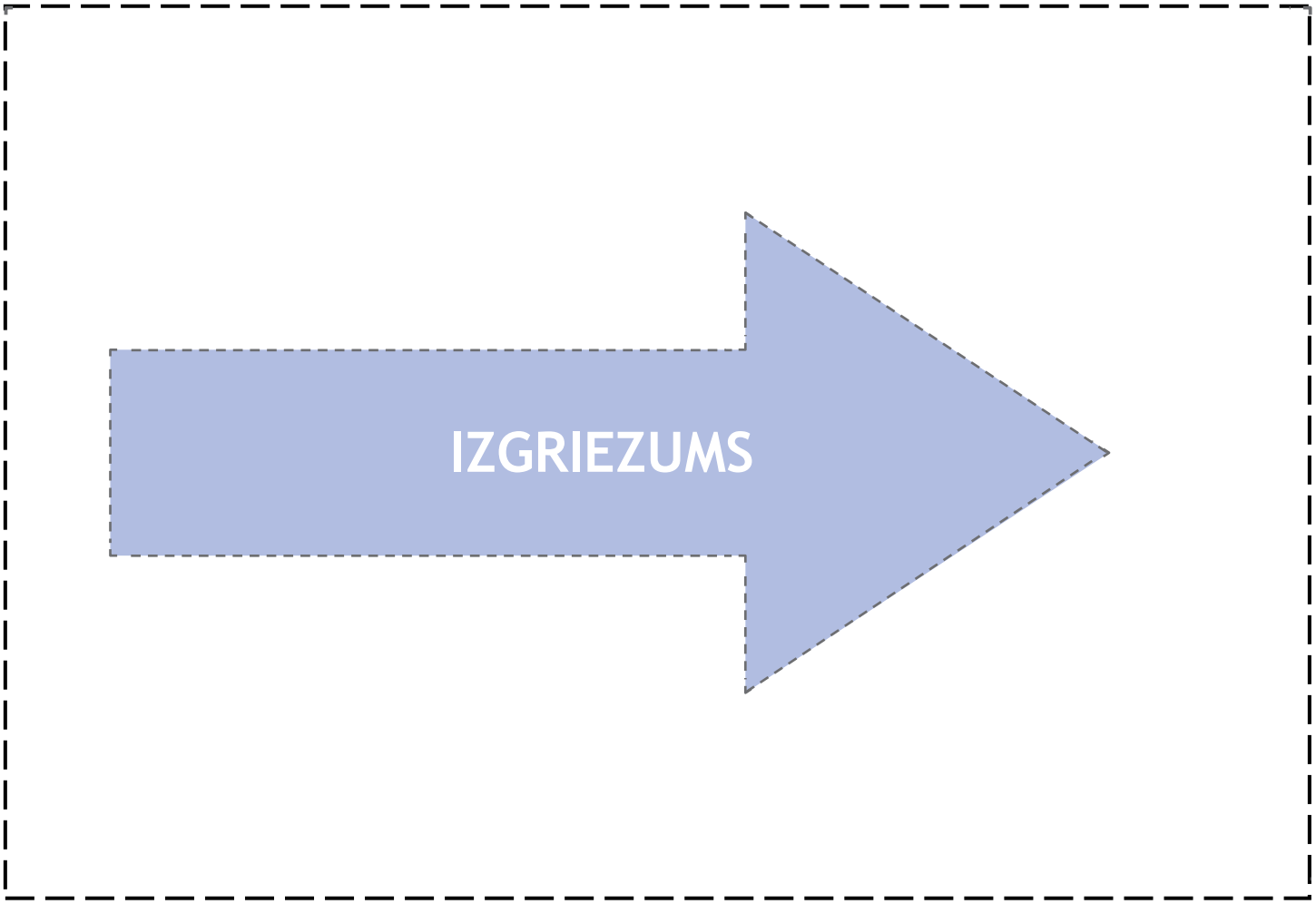

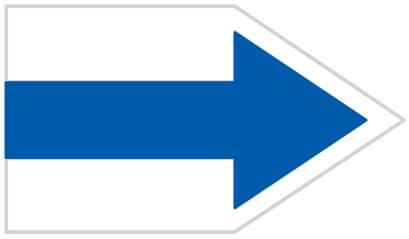

Marķēšanas simbols 160x90mm
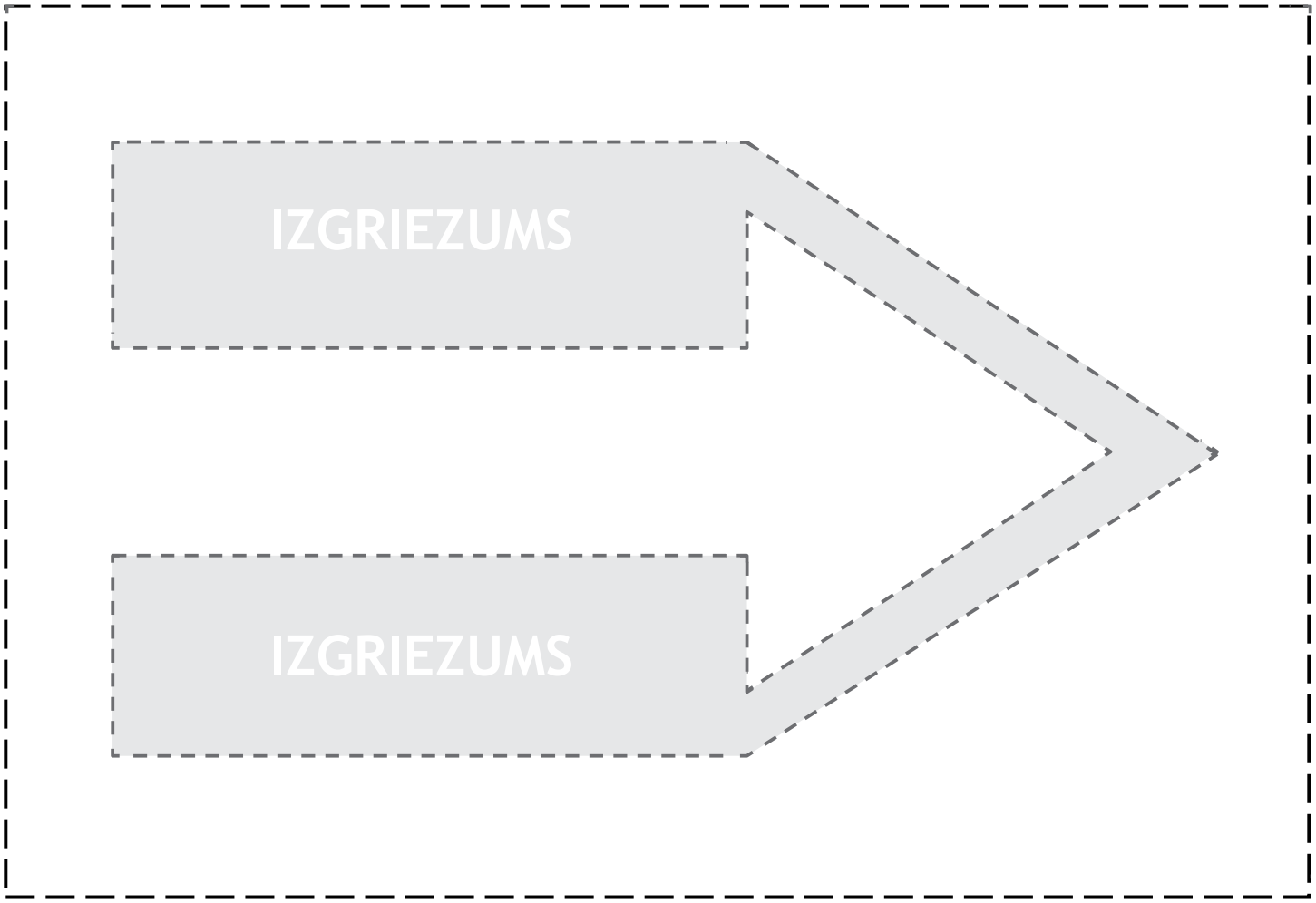
Baltās krāsas trafarets, 1:1 (190 x 130 mm)